

Erihoolekannet puudutavad muudatused sotsiaalhoolekande seaduses

Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakond

Alates 1. aprillist jõustuvad mitmed muudatused sotsiaalhoolekande seaduses (edaspidi SHS), mis puudutavad erihoolekannet. Peamised muutused erihoolekandeteenust vajava inimese jaoks:

- Inimene võib anda erihoolekandeteenuse taotluse esitamisel **nõusoleku kasutada tema kohta tervise infosüsteemis olevaid psüühikahäire diagnoosi andmeid erihoolekandeteenuse osutamise üle otsustamisel**. See tähendab, et teenust taotlev inimene ei pea ootama psühhiaatri vastuvõtu järjekorras, et saada psüühikahäire diagnoosi kinnitavat tõendit, vaid sotsiaalkindlustusameti (edaspidi SKA) juhtumikorraldaja näeb vajalikku infot tervise infosüsteemist.
- Alates aprillist ei ole erihoolekandeteenusele saamise eelduseks rehabilitatsiooniplaani või psühhiaatri tõendi olemasolu. **Õigust teenusele hakkavad hindama SKA juhtumikorraldajad, kasutades selleks mõeldud hindamisvahendit**. Toetus- ja abivajadust hinnatakse järgmistes eluvaldkondades: sotsiaalsed suhted, vaimne heaolu, füüsiline heaolu, hõivatus, vaba aeg ja huvitegevus, elukeskkond, igapäevatoimingud. Hindamise tulemustele tuginedes otsustab juhtumikorraldaja, kas suunata inimene erihoolekandeteenusele või aidata tal võtta ühendust teiste hoolekandeteenuste osutajatega või kohaliku omavalitsusega, kes pakuvad inimesele tema vajadustele vastavat abimeedet. Hindamisel tuginetakse infole, mis on riiklikes andmebaasides inimese kohta juba olemas (nt töövõime hindamise käigus koostatud eksperdiarvamuses ja Eesti Töötukassa antud töövõime hindamise otsuses sisalduvad andmed), kaasatakse inimesele olulisi võrgustikuliikmeid ning rakendatakse inimese nõustamisel ja abimeetmetega seostamisel juhtumikorralduse meetodit. Hindamise läbiviimine SKA poolt vabastab psühhiaatrid tööst, mis ei ole seotud raviteenusega ega eelda psühhiaatri pädevust. Samuti kiirendab see aega, millal inimene hakkab teenust saama.
- Alates aprillist on inimene kohustatud esitama suunamisotsuses nimetatud teenuseosutajale oma terviseseisundi kohta tõendi, milles on märgitud ravi nõudvate somaatiliste haiguste esinemine ja **raviarsti määratud raviskeemid** ning teenuseosutaja nõudmisel ka teave nakkushaiguste esinemise kohta. Varem raviskeemist teavitamise nõuet ei olnud, mistõttu teenuseosutajal oli keeruline tagada, et inimene seda järgib.
- Erihoolekandeteenuse osutamise ajaks koostatakse inimesele tegevusplaan, 12 kuu möödudes aga kirjalik hinnang tegevusplaanis nimetatud tegevuste täitmise ja eesmärkide saavutamise kohta. Kui inimene suundub teise teenuseosutaja juurde, on teenuseosutaja vastavalt jõustuvale SHS muudatusele kohustatud **edastama inimese nõusolekul uuele teenuseosutajale kirjalikult andmed inimese individuaalse tegevusvõime hindamise tulemuste ning tegevusplaani tegevuste ja selle täitmise kohta**, samuti koostama hinnangu koos põhjendusega tegevuskavas püstitatud eesmärkide täitmise või täitmata jätmise põhjuste kohta.
- Alates aprillist **hüvitab SKA kohaliku omavalitsuse üksusele väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse kulud**, kui teenust osutatakse inimesele, kes on suunatud ööpäevaringset erihoolekandeteenust saama enne 1. jaanuari 2001 ja kelle rahvastikuregistrisse kantud elukohaks on erihoolekandeteenuse osutaja tegevuskoht

vähemalt kohaliku omavalitsuse üksuse täpsusega ning kellele ei jätkata riigieelarvest rahastatava erihoolekandeteenuse osutamist.

Juba 2018. aasta algusest on suures mahus hooldust, järelevalvet ja kõrvalabi vajavad raske, sügava ja muu täpsustatud või täpsustamata intellektihäirega täisealised inimesed saanud kasutada päeva- ja nädalahoiteenust. Alates 1. aprillist lisandub erihoolekandeteenuste hulka uus diferentseeritud hinnaga igapäevaelu toetamise teenus – **päeva- ja nädalahoiteenus suures mahus järelevalvet ja kõrvalabi vajavale mõõduka intellektihäirega täisealisele isikule**. Teenuse eesmärk on toetada inimeste iseseisvat elamist, pakkuda teenuseid kogukonnapõhiselt väiksemates teenuseüksustes ning ühtlasi ennetada inimeste sattumist ööpäevaringsele hooldusele. Samuti tagatakse selle abil võimalus haridussüsteemist väljudes jätkata elamist kodus sobivat päevast toetavat teenust kasutades nii, et teda abistavad lähedased saaksid käia tööl. Riik maksab ööpäevase teenuse osutamise eest 2019. aastal kuni 35 eurot ööpäev ja päevase teenuse eest 28 eurot päev eeldusel, et päevast teenust võimaldatakse kasutada vähemalt kümme tundi. Inimesel on õigus mainitud teenust saada kuni 21 ööpäeva kuus.